

Szabó Előd

Válaszd a jót!¹

*„Az asszony úgy látta, hogy jó volna enni arról a fáról, mert csábítja a szemet, meg kívánatos is az a fa, mert okossá tesz: szakított a gyümölcséből, evett, majd adott a vele levő férjének is, és ő is evett ... Azután ezt mondta az Úristen: Íme az ember olyanná lett, mint miközülünk egy: tudja, mi a jó, és mi a rossz. Most azért, hogy ne nyújthassa ki kezét, és ne szakíthasson az élet fájáról is, hogy egyék, és örökké éljen, kiűzte az Úristen az Éden kertjéből, hogy művelje a földet, amelyből vétetett.”
(1Móz 3,6.22–23)*

A mesék világa nemcsak elvarázsolt világa az elmúlt gyermekkorunknak, hanem egy olyan üzeneteket hordozó világ is, amelybe talán jó lenne néha felnőttként is bejárni, mert a mesék igazságai sokszor életünkben is visszaköszönek. Vegyük csak példaként Piroska és a farkas meséjét, mely mindannyiunk számára bizonyára gyermekkori szép emlék. De gondoljuk csak meg, ma is, felnőttként is van értelme annak, amit mesebeli, csodás elemein keresztül üzen nekünk: Ne térj le az utadról! Ne higgyél a ravasznak! S végül: Aki jó, az jutalmat kap, aki rossz, az büntetést!

A felolvasott versek a Biblia egyik meséjéből származnak. Olyan történetek ezek, melyek a mesék mellett ott voltak a gyermekkor történetei között, de ha a mesékre néha hasznos lenne felnőttként is odafigyelni, a Biblia meséire szinte kötelező, mert a szereplők, párbeszéddek, események mögé rejtett üzenetei olyan igazságokat hordoznak, melyek mindennapi életünket is gazdagíthatják: Ne térj le az isteni útról! Ne higgyél a ravasznak! S végül: Aki rosszat tesz, büntetést kap!

¹ A Magyar Unitárius Egyház Főtanácsa által 2016-ra meghirdetett beszédpályázat megosztott harmadik helyezetteje. A beszédpályázatra egy karácsonyi és egy általános beszéddel lehetett jelentkezni.

Mind a mese, mind az ősi bibliai történet végső üzenete: a jó és a rossz elnyeri a fizetséget! Piroska és a nagymama felhőtlenül örvendhet együttlétüknek, a farkas pedig százalmas sorsra jut, mert a gyomrát kövekkel tömik meg. Az ember megszegi az isteni parancsot, elveszíti a paradicsomi boldogságot. Gyermekként hittem, fiatalként megkérdőjeleztem, felnőttként tapasztalom – így van, ez az élet és a világ Isten által kiszabott rendje!

A cselekedeteink és boldogságunk közötti összefüggést az utóbbi évek egyik legtöbbet emlegetett folyamatában is felismertem: a gazdasági válságban, a pénzügyi rendszer ingadozásában, a bankok bizonytalanságában. Miért van ez? Nehéz az okokat megérteni, hiszen nem vagyunk pénzügyi szakemberek, és sok pénzügyi szakkifejezést le lehet a torkunkon gyúrni, de a lényeg mégis egyszerű és érthető: a válságot maga a pénzügyi világ, a bankárok okozták, mert nem tudtak megállni pénzhajhászásukban. Vagyis ez a világ önmagát hozta kényelmetlen helyzetbe. Olyan ez a világ, mint a mesebeli farkas: nem elégedett meg a mindennapi eledellel, a nagymamát is fel akarta falni, s most nyögi kapzsiságának sokkötés terhét.

Móra Ferenc mesélve ábrázolja Pereszka futásában a kapzsi ember tragédiáját. Árpád fejedelem és seregei a Tiszához érkezve gázlót keresnek, hogy biztonságban átkelhessenek a folyón. Pereszka, a tót legény átvezeti őket, s fizetségül annyi földet kér a fejedelemtől, amennyit napszálltáig körbe tud járni. Kíséretének megdöbbenésére és elégedetlenségére a fejedelem állja az alkut, s Pereszka hosszú lábaival útnak indul, szaladva tűnik el a szemük elől. Alkonyatra már visszafele lohol, a magyarok már meg is sajnálják, és kiáltva hívják, hogy kanyarodjon feljűk. De Pereszka nem tud betelni a földdel, nincs lelke a kört bezárni, még egy kicsit, és még egy kicsit akar hasítani magának. Mire a fejedelem elé ér végzetesen kimerül. *„De akkor már se hallott, se látott. Mikor a nap utolsó csíkja is lecsúszott az égről, akkorra Pereszka is megállt, de úgy, hogy meg se mozdult többé. Holtan bukott Árpád lábához, megölte a fáradtság és a kapzsiság.”*

Ehhez hasonló példa van még az emberiség történetében: a világháborúknak rettenetes eredményei voltak a vesztesek, de a győztesek számára is. Miért volt a nagy pusztulás? Az ember hozta magára. A jelenben sokat hallunk a teremtet világ, a természet válságáról is: az ember belülről teszi azt még súlyosabbá.

De ne maradjunk a távolban, mert a gazdasági válság, a világban dúló háborúskodás és a nagy természeti válságok ellen nem tehetünk, vagy legalábbis nem látjuk be, hogy az a kevés is számít, amit megtehetnénk. Tekintsük inkább a mi életünket, a mi mindennapjainkat, s valljuk be: ez a szabály itt is működik. Életünk számos válságát, nehézségét, terhét mi magunk okozzuk és hozzuk ma-

gunkra. Életünkben is sokszor megnyilvánul a nagy igazság: a jó jutalmat, a rossz büntetést kap. Így van ez a személyes kapcsolatok esetében: ha jó vagy, veled is jók lesznek; ha tisztelsz másokat, téged is tisztelnek; ha meg tudsz bocsátani, neked is megbocsátanak; s ha nem, akkor neked sem.

Emellett abban is hiszek, hogy Isten úgy alkotta meg ezt a világot, hogy minden jó cselekedet előbb-utóbb jutalmat, minden rossz cselekedet előbb-utóbb büntetést von maga után; erről nem tudok vitázni, csak azt mondom: hiszem! S ez a gondolat is megerősít abban, hogy érdemes a jót választani.

Megdöbbenő minden egyes felhozott példában az, hogy a rosszat mindenki tudatosan teszi, tudja, hogy rosszat cselekszik: a farkas, Ádám és Éva, a bankár, a természetet gyilkoló ember, a világháborút kirobbantó népek ... Tudták, hogy rossz, amit tesznek, s még azt is tudták, hogy fájdalmas következményekkel fog járni. Mégis ... valami hajtotta őket tovább a szakadék felé: a farkast a telhetetlenség, Ádámot és Évát a kígyó, a bankárt, a természet ellen vétkező embert a kapzsiság, a világháborút indító népeket a hatalomvágy.

Az ősi bibliai történetben ugyan megjelenik a kígyó és az Úr mint külső szereplők, de a bonyodalom, a történet végkimenetele az ember belsejében kavargó és alakul. A történet attól csodálatra méltó, hogy a benne leírtak állandóan ismétlődnek azóta is. Amikor az embernek túl jó dolga van, túl jól megy a sora, akkor hajlamos mindent elrontani. A kígyó nem a kívülről, hanem a belülről támadó gonosz, mely hív, hogy kipróbáljuk a kalandosnak, izgalmasnak látszó rosszat még akkor is, ha komoly következményekkel fenyeget. A büntetés sem annyira az Úr műve, hanem törvényszerűen kerülnek ki a boldog paradicsomból az emberek, mert nem tudták azt megbecsülni. Belülről jött a rossz, és ennek volt következménye a kiűzetés.

Nem azokról a pillanatokról van szó életünkben, amikor véletlenül, tudatlanságból tesszük a rosszat, hanem azokról a pillanatokról, amikor tudjuk, hogy rossz, amit tenni készülünk és tudjuk, hogy fájdalomba, szenvedésbe fog bennünket vezetni. Akkor kell erősnek lenni! Akkor kell figyelni! Akkor kell ébernek lenni! S ha a telhetetlenség szólal meg bennünk, s csábít arra, hogy többet vegyünk magunknak a közösből, lássuk meg, hogy annál a többenél többet ér a megbecsülés s az önbecsülés. Ha a kígyó szólít, hogy hunyjunk szemet Isten parancsolatai fölött, s csak kényelmünkre és élvezeteinkre gondoljunk, lássuk meg, hogy a tiszta lelkiismeret többet ér, mert nélküle kényelmetlenül fogjuk érezni magunkat kényelmünkben, és nem leszünk soha kielégültek élvezeteinkben. Ha a hatalomvágy szólal meg bennünk, s hív, hogy mindent megtegyünk, hogy mások fölé kerekedjünk, akkor lássuk meg, amíg nem késő, hogy jobb, ha embertár-

saink mint testvérek állnak őszinte szívvel mellettünk, mintha szolgálként, irigykedve és gonosz szemmel alattunk lennének.

Van visszaút akkor, amikor a csábítás hív: mondj nemet neki. Mondd neki: távozz tőlem! Hogy ne kelljen majd rossz cselekedeted miatt súlyokat cipelned, ne kelljen se másnak, se magadnak kizárnia téged sehonnan, ne kelljen keseregjél, hanem a tiszta lelkiismeret könnyedségével és derűjével lehess része a jó emberek közösségének. Ámen.